Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
12 päivänä toukokuuta 2016[1]

Asia C-593/14

Masco Denmark ApS ja
Damixa ApS
vastaan
Skatteministeriet

(Ennakkoratkaisupyyntö – Vestre Landsret (läntisen alueen muutoksenhakutuomioistuin, Tanska))

Vero-oikeus — Sijoittautumisvapaus (EY 43 artikla) — Kansallinen yhteisövero — Korkotulot — Tytäryhtiölle myönnetty laina — Verovapautus alikapitalisoidun tytäryhtiön korkomenojen vähennyskiellon yhteydessä — Emoyhtiöt, joilla on tytäryhtiöitä ulkomailla — Toisen jäsenvaltion koronvähennyskielto

I Johdanto

1. Kansainvälisten konsernien verosuunnittelustrategiat ovat työllistäneet valtioyhteisöä paljon viime vuosina. Perinteinen mahdollisuus siirtää voitot valtiosta toiseen verojen pienentämiseksi on ulkomaisten tytäryhtiöiden rahoittaminen lainalla oman pääoman sijaan. Tällöin tytäryhtiön voitto voidaan osittain siirtää sen kotipaikkavaltion verotuksen ulkopuolelle niin, että sitä voidaan verottaa sen sijaan emoyhtiön kotipaikkavaltiossa korkotulona mahdollisesti edullisemmin ehdoin.

2. Tämä voitonsiirtomahdollisuus on nyt käsiteltävän tanskalaisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön taustalla. Tanskan verohallinto pyrkii torjumaan voitonsiirtoa koronvähennyskiellolla, joka koskee niin kutsuttuja alikapitalisoituja tytäryhtiöitä, joiden kohdalla siis oletetaan, että emoyhtiön pitäisi oikeastaan tarjota niille enemmän omaa pääomaa. Vähennyskiellon vuoksi tanskalaisten tytäryhtiöiden voittoa on verotettava Tanskassa kokonaisuudessaan ilman liiallisten korkomaksujen vähentämistä. Korkomaksujen kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Tanskan sisällä tanskalaisen emoyhtiön vastaavat korkotulot on tässä tapauksessa kuitenkin vapautettu verosta.

3. Tällaista vapautusta ei kuitenkaan myönnetä tanskalaisille emoyhtiöille, jos niiden tytäryhtiö asuu verotuksen kannalta toisessa jäsenvaltiossa ja myös siihen sovelletaan koronvähennyskieltoa siellä. Unionin tuomioistuimen on nyt selvitettävä, sopiiko tällainen voittojen siirtämisen estämiseksi annettu säännöstö yhteen sijoittautumisvapauden kanssa. Kyse on erityisesti välittömiä veroja koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön johdonmukaisuuden säilymisestä.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

II **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

Unionin oikeus

4. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan ajanjakson osalta EY 43 artiklassa [2] (nykyään SEUT 49 artikla) [3] määrätään sijoittautumisvapaudesta seuraavaa:

”Jäljempänä olevien määräysten mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Myös kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei pääomia koskevan luvun määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapauteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 48 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia.”

5. EY 48 artiklassa (nykyään SEUT 54 artikla) laajennetaan sijoittautumisvapauden soveltamisalaa seuraavasti:

”Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on yhteisön alueella, rinnastetaan tämän luvun määräyksiä sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

– –”

Kansallinen oikeus

6. Tanskan kuningaskunnassa yhteisöveroa kannetaan tanskalaisten yhtiöiden tuloista, myös korkotuloista.

7. Konsernin jäsenenä oleva tanskalainen yhtiö ei yhteisöverolain (selskabsskattelov) 11 §:n 1 momentin mukaan voi lähtökohtaisesti vähentää konsernin sisäiseen velkaan liittyviä korkomenoja liiketoimintakuluina, jos se on alikapitalisoitu. Alikapitalisoinnista on kyse, jos velkojen suhde yhtiön omaan pääomaan on suurempi kuin 4:1.

8. Jos yhteisöverolain 11 §:n 1 momentissa säädettyä korkomenojen vähennyskieltoa sovelletaan, lainanantajan vastaavat korkotulot on vapautettu verosta saman pykälän 6 momentin mukaisesti.

III **Pääasian oikeudenkäynti**

9. Pääasia koskee vuosilta 2005 ja 2006 kannettavan Tanskan yhteisöveron vahvistamista tanskalaiselle Damixa ApS -nimiselle yhtiölle (jäljempänä Damixa) ja erityisesti tiettyjen korkotulojen huomioon ottamista verotuksessa. Damixa oli tuolloin Masco Denmark ApS:n tytäryhtiö, jonka kanssa sillä oli yhteinen konserniverotus ja joka on siksi myös pääasian kantajana.

2 — Euroopan yhteisön perustamissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna Amsterdamin sopimuksella (EYVL 1997, C 340, s. 173).

3 — Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (EUVL 2012, C 326, s. 47).

10. Damixa oli myöntänyt lainan Saksassa asuvalle kokonaan omistamalleen tytäryhtiölle Damixa Armaturen GmbH:lle. Damixa sai lainasta vuosina 2005 ja 2006 korkotuloja yhteensä 9 584 745 Tanskan kruunua. Sen saksalaisen tytäryhtiön kohdalla korkoja ei hyväksytty liiketoimintakuluiksi vaan niitä pidettiin osingonjakona, koska tytäryhtiötä pidettiin Saksan lainsäädännön perusteella alikapitalisoituna (velkojen suhde omaan pääomaan yli 1,5).

11. Tanskan verohallinnon mielestä tässä tapauksessa ei voida soveltaa Tanskan yhteisöverolain 11 §:n 6 momentissa säädettyä korkotulojen verovapautusta. Vapautus nimittäin edellyttää, että korkovelallisen korkomenoihin sovelletaan yhteisöverolain 11 §:n 1 momentissa säädettyä vähennyskieltoa. Tanskan verohallinnon mukaan kyseinen vähennyskielto koskee kuitenkin ainoastaan Tanskassa verotettavia yhtiöitä eli yleensä siis vain Tanskassa asuvia yhtiöitä.

12. Damixa sen sijaan katsoo, että kyseisellä säännöksellä loukataan sen sijoittautumisvapautta. Siltä nimittäin evätään verovapautus ainoastaan siksi, että sen tytäryhtiö, jolta se saa korkotuloja, asuu toisessa jäsenvaltiossa.

IV Oikeudenkäyntimenettely unionin tuomioistuimessa

13. Asiaa nyt käsittelevä Vestre Landsret (Tanskan läntisen alueen muutoksenhakutuomioistuin) esitti unionin tuomioistuimelle 19.12.2014 SEUT 267 artiklan nojalla seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko EY 43 artikla – –, luettuna yhdessä EY 48 artiklan – – kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltio ei myönnä kotimaiselle yhtiölle korkotuloja koskevaa verovapautta tapauksissa, joissa toisessa jäsenvaltiossa asuva konserniyhtiö ei saa vähentää verotuksessa vastaavia korkomenoja kyseisessä jäsenvaltiossa alikapitalisointitapauksissa sovellettavien koronvähennysrajoituksia koskevien säännösten vuoksi (kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa), kun ensin mainittu jäsenvaltio myöntää kotimaiselle yhtiölle korkotuloja koskevan verovapauden tapauksissa, joissa samassa jäsenvaltiossa asuva konserniyhtiö ei saa vähentää verotuksessa vastaavia korkomenoja alikapitalisointitapauksissa sovellettavien koronvähennysrajoituksia koskevien kansallisten säännösten vuoksi (kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa)?”

14. Pääasian kantajat, Tanskan kuningaskunta ja Euroopan komissio esittivät unionin tuomioistuimessa tästä kysymyksestä kirjallisia huomautuksia ja 3.3.2016 pidetyssä istunnossa myös suullisia huomautuksia.

V Oikeudellinen arviointi

15. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä sitä, onko sijoittautumisvapauden kanssa yhteensopivaa, että jäsenvaltio vapauttaa emoyhtiön tytäryhtiöltään saamat korkotulot verosta, jos tytäryhtiön vastaaviin korkomenoihin sovelletaan kyseisen jäsenvaltion verolainsäädännössä vähennyskieltoa alikapitalisoinnin vuoksi, mutta ei silloin, kun tytäryhtiö asuu toisessa jäsenvaltiossa eikä korkomaksuja voida vähentää kyseisen jäsenvaltion verotuksessa niin ikään alikapitalisointiin liittyvistä syistä.

A *Sijoittautumisvapauden rajoittaminen*

16. EY 43 artiklassa, luettuna yhdessä EY 48 artiklan kanssa, kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion yhtiöiden vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Tämä kielto ei koske vain vastaanottavaa jäsenvaltiota vaan myös yhtiön lähtöjäsenvaltiota.[4] Lähtökohtaisesti kielletty sijoittautumisvapauden rajoittaminen on kyseessä, jos lähtöjäsenvaltio kohtelee kotimaista emoyhtiötä, jolla on ulkomainen tytäryhtiö, epäedullisemmin kuin sellaista kotimaista emoyhtiötä, jolla on kotimainen tytäryhtiö.[5]

17. Käsiteltävässä asiassa näyttää aluksi siltä, että Damixaa kohdeltaisiin tällä tavoin epäedullisesti. Sille ei myönnetä verovapautusta ulkomaisen tytäryhtiönsä korkomaksuista, vaikka sen tytäryhtiö ei voi vähentää korkoja liiketoimintamenoina tuloverotuksessa, mutta Damixa saisi verovapautuksen, jos sillä olisi kotimainen tytäryhtiö, jolta olisi myös evätty korkojen vähennysoikeus.

18. Tanskan säännöksen kaltaisella säännöksellä ei kuitenkaan lopulta rajoiteta Damixan sijoittautumisvapautta, koska sille aiheutuva haitta ei johdu pelkästään Tanskan kuningaskunnasta. Tämä näkökanta perustuu oikeuskäytännössä vahvistettuun itsenäisyysperiaatteeseen (ks. jäljempänä 1 kohta), eikä sitä kyseenalaisteta oleellisesti myöskään tuomiossa Manninen kehitetyssä oikeuskäytäntölinjassa (ks. jäljempänä 2 kohta).

1. Itsenäisyysperiaate

19. Unionin tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, että jäsenvaltion ei voida perusvapauksien perusteella edellyttää ottavan oman verolainsäädäntönsä soveltamiseksi huomioon mahdollisia haitallisia vaikutuksia, jotka aiheutuvat erityispiirteistä toisen jäsenvaltion säännöstössä.[6] Etenkään sijoittautumisvapaus ei nimittäin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan velvoita jäsenvaltiota laatimaan verosääntöjään jonkin toisen jäsenvaltion verosäännöt huomioon ottaen varmistaakseen kaikissa tilanteissa verotuksen, joka poistaa kaikki kansallisista verolainsäädännöistä johtuvat eroavuudet.[7]

20. Kyseinen ”itsenäisyysperiaate”[8] tarkoittaa viime kädessä sitä, ettei jäsenvaltio loukkaa perusvapauksia sellaisessa tilanteessa, jossa rajat ylittävien tilanteiden epäedullinen kohtelu ilmenee pelkästään ottamalla huomioon toisen jäsenvaltion vero-oikeuden säännökset. Kunkin jäsenvaltion verolainsäädäntöä on nimittäin tarkasteltava aina erikseen.[9]

4 — Ks. mm. tuomio Daily Mail ja General Trust (81/87, EU:C:1988:456, 16 kohta); tuomio National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 35 kohta); tuomio Nordea Bank Danmark (C-48/13, EU:C:2014:2087, 18 kohta) ja tuomio Sparkasse Allgäu (C-522/14, EU:C:2016:253, 20 kohta).

5 — Ks. mm. tuomio X ja Y (C-200/98, EU:C:1999:566, 27 ja 28 kohta); tuomio Papillon (C-418/07, EU:C:2008:659, 31 ja 32 kohta); tuomio SCA Group Holding ym. (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:1758, 23–27 kohta); tuomio Nordea Bank Danmark (C-48/13, EU:C:2014:2087, 19 kohta) ja tuomio Groupe Steria (C-386/14, EU:C:2015:524, 15 kohta).

6 — Ks. tuomio Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt (C-157/07, EU:C:2008:588, 49 kohta) ja tuomio K (C-322/11, EU:C:2013:716, 79 kohta).

7 — Tuomio Deutsche Shell (C-293/06, EU:C:2008:129, 43 kohta); tuomio Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt (C-157/07, EU:C:2008:588, 50 kohta) ja tuomio National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 62 kohta); ks. eri sijoittautumisjäsenvaltioiden välillä valitsemisesta vastaavasti myös tuomio Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 51 kohta) ja tuomio X (C-686/13, EU:C:2015:375, 33 kohta); ks. erityisesti kaksinkertaisesta verotuksesta tuomio CIBA (C-96/08, EU:C:2010:185, 28 kohta); tuomio komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 83 kohta) ja tuomio X (C-302/12, EU:C:2013:756, 29 kohta); ks. vero-oikeudellisista ilmoittamisvelvollisuuksista lisäksi tuomio Sparkasse Allgäu (C-522/14, EU:C:2016:253, 31 kohta); ks. pääomien vapaasta liikkuvuudesta myös tuomio Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 31 kohta) ja tuomio Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-157/10, EU:C:2011:813, 39 kohta).

8 — Unionin tuomioistuin on maininnut kyseisen periaatteen yhteydessä useaan otteeseen jäsenvaltioiden ”tietyn itsenäisyyden” välittömiä veroja koskevan oikeuden alalla; ks. tuomio Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 51 kohta); tuomio Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 31 kohta) ja tuomio komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 83 kohta).

9 — Tämä pätee myös toisinpäin: jäsenvaltion säännöksellä loukataan perusvapauksia myös silloin, kun pelkästään kyseisen jäsenvaltion aiheuttama epäedullinen kohtelu kompensoidaan toisen jäsenvaltion säännöksellä; ks. tästä ratkaisuehdotukseni SCA Group Holding ym. (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:104, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen); ks. vastaavasti myös tuomio Amurta (C-379/05, EU:C:2007:655, 78 kohta).

21. Unionin tuomioistuin onkin kyseisen periaatteen perusteella esimerkiksi todennut, ettei jäsenvaltion tarvitse ottaa omassa veronkannossaan huomioon, kantaako myös toinen jäsenvaltio veroa samasta tapahtumasta. [10]

22. Unionin tuomioistuin totesi itsenäisyysperiaatteen perusteella myös niin kutsutun exit-verotuksen yhteydessä, ettei jäsenvaltion tarvitse ottaa huomioon yrityksen omaisuuserien arvonalentumisia, jotka syntyvät sen kotipaikan siirryttyä toiseen jäsenvaltioon, siitä riippuen, säädetäänkö vastaanottavan jäsenvaltion verolainsäädännössä tällaisten arvonalentumisten huomioon ottamisesta. [11]

23. Myöskään tappioiden rajat ylittävä huomioon ottaminen ei voi itsenäisyysperiaatteen mukaan määräytyä sen mukaan, säädetäänkö toisen jäsenvaltion verolainsäädännössä siitä, ettei ulkomailla asuva tytäryhtiö voi siirtää tappioita [12] tai ettei siellä sijaitsevan kiinteistön myynnistä aiheutunutta tappiota oteta yleensä huomioon. [13]

24. Kaikissa näissä tapauksissa rajat ylittävän tilanteen epäedullinen kohtelu johtuu vähintään yhtä paljon toisesta jäsenvaltiosta ja siksi verotusvallan jaosta jäsenvaltioiden välillä [14] tai sen samanaikaisesta käytöstä. [15] Kummankaan jäsenvaltion ei voida kuitenkaan katsoa rajoittaneen perusvapautta epäedullisella kohtelulla, joka aiheutuu ainoastaan kahden jäsenvaltion säännösten yhteisvaikutuksesta. [16]

25. Rajat ylittävien tilanteiden kaksinkertainen verotus kahdessa jäsenvaltiossa on tästä erityisen havainnollinen esimerkki, joka ei unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ole perusoikeuksien loukkaus, [17] vaikka sillä on selvästikin kielteisiä vaikutuksia sisämarkkinoihin. Tällaista kahden jäsenvaltion itsenäisestä toiminnasta aiheutuvaa sisämarkkinoiden häiriintymistä ei voida kuitenkaan estää perusvapauksilla vaan ainoastaan vastaavilla unionin tason säädöksillä [18] tai jäsenvaltioiden kahden- tai monenvälisillä sopimuksilla, jotka ovat nykyään yleisin toiseksi paras ratkaisu. [19]

26. Käsiteltävässä asiassa Damixan rajat ylittävän sijoittautumisen epäedullisen kohtelun välttämättömänä edellytyksenä on, että sen tytäryhtiöön sovellettavassa ulkomaisessa eli Saksan verolainsäädännössä säädetään koronvähennyskiellosta. Ilman tällaista toisesta jäsenvaltiosta johtuvaa säännöstä ei sen sijaan voida todeta rajat ylittävän tilanteen epäedullista kohtelua maan sisäiseen tilanteeseen verrattuna. Ilman toisen jäsenvaltion säätämää koronvähennyskieltoa ulkomainen tytäryhtiö voisi nimittäin vaatia verotuksessa vähennettäviksi emoyhtiölleen Damixalle maksamansa korot tavanomaiseen tapaan liiketoiminnan menoina. Emoyhtiöillä, joiden tytäryhtiöt voivat vähentää korot liiketoiminnan menoina, ei kuitenkaan ole – riippumatta siitä, ovatko niiden tytäryhtiöt kotimaisia vai ulkomaisia – Tanskan verosäännösten perusteella oikeutta siihen, että niiden vastaavat korkotulot vapautetaan verosta.

10 — Ks. tuomio Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 28–31 kohta) ja tuomio CIBA (C-96/08, EU:C:2010:185, 28 kohta).

11 — Ks. tuomio National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 61 ja 62 kohta).

12 — Ks. tuomio komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta (C-172/13, EU:C:2015:50, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

13 — Ks. tuomio K (C-322/11, EU:C:2013:716, 79–81 kohta).

14 — Ks. vastaavasti tuomio Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt (C-157/07, EU:C:2008:588, 51 ja 52 kohta).

15 — Ks. vastaavasti tuomio Kerckhaert ja Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, 20 kohta) ja tuomio CIBA (C-96/08, EU:C:2010:185, 25 kohta).

16 — Itsenäisyysperiaatteen vaikutuksia ei pidetä perusvapauden rajoituksena tuomiossa Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 50–54 kohta); tuomiossa Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 23–31 kohta); tuomiossa X (C-686/13, EU:C:2015:375, 33–35 kohta) ja tuomiossa Sparkasse Allgäu (C-522/14, EU:C:2016:253, 24–32 kohta); itsenäisyysperiaatetta käsitellään sen sijaan rajoituksen oikeutuksen yhteydessä tuomiossa Deutsche Shell (C-293/06, EU:C:2008:129, 41–44 kohta); tuomiossa National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 50–64 kohta); tuomiossa komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 81–83 kohta) ja tuomiossa K (C-322/11, EU:C:2013:716, 74–82 kohta).

17 — Ks. tuomio Damseaux (C-128/08, EU:C:2009:471, 34 kohta); tuomio CIBA (C-96/08, EU:C:2010:185, 28 kohta); tuomio Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (C-436/08 ja C-437/08, EU:C:2011:61, 170 kohta) ja tuomio X (C-302/12, EU:C:2013:756, 29 kohta).

18 — Ks. tuomio Kerckhaert ja Morres (C-513/04, EU:C:2006:713, 22 kohta); tuomio Columbus Container Services (C-298/05, EU:C:2007:754, 45 kohta); tuomio Block (C-67/08, EU:C:2009:92, 30 kohta) ja tuomio CIBA (C-96/08, EU:C:2010:185, 27 kohta).

19 — Ks. tuomio Deutsche Shell (C-293/06, EU:C:2008:129, 41 ja 42 kohta) ja tuomio Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt (C-157/07, EU:C:2008:588, 48 ja 49 kohta).

27. Jos käsiteltävässä asiassa sen sijaan oletettaisiin, että Tanskan säännöksellä rajoitetaan sijoittautumisvapautta, rajat ylittävissä tilanteissa sovellettava verovapautus – jollei tämä rajoitus ole oikeutettu – olisi tehtävä riippuvaiseksi aina siitä, säädetäänkö toisessa jäsenvaltiossa sen verovelvollisten koronvähennyskiellosta. Tämä olisi selvästi itsenäisyysperiaatetta koskevan oikeuskäytännön vastaista.

2. Tuomio Manninen

28. Itsenäisyysperiaate sopii yhteen myös tuomion Manninen [20] kanssa, jonka merkityksestä ennakkoratkaisukysymykseen vastaamisen kannalta menettelyyn osallistuneet osapuolet keskustelivat intensiivisesti, vaikka se sisällytettiin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön jo vuonna 2004 *ennen* itsenäisyysperiaatteen kehittämistä.

29. Tuomiossa Manninen todettiin, että kotimaisten osakkaiden osinkotulojen verotuksen yhteydessä loukattiin pääomien vapaata liikkuvuutta. Kansallisessa verolainsäädännössä nimittäin säädettiin lähtökohtaisesti, että osakkaat saavat hyvityksen sen yhteisöveron suuruisena, jonka yhtiö, jonka osakkaina ne olivat, oli jo maksanut jaetuista voitoista. Ulkomaisten yhtiöiden osakkaat oli kuitenkin jätetty tämän yhtiövoittojen taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi toteutetun toimenpiteen ulkopuolelle. Ulkomaisten yhtiöiden toisessa jäsenvaltiossa maksamia yhteisöveroja ei voitu hyvittää kyseisessä tapauksessa. Tuomiossa todettiin tältä osin rajat ylittävien sijoitusten rajoittaminen, jolle ei myöskään löydetty oikeutusta.

30. Nyt käsiteltävään asiaan soveltaen voitaisiin väittää, että myös koronvähennyskiellosta johtuva tytäryhtiön korkeampi verotus on vero, joka on ”hyvitettävä” kotimaiselle osakkaalle eli emoyhtiölle siten, ettei osakkaan korkotuloja veroteta. Tämän vertauksen perusteella myös nyt käsiteltävässä asiassa – samoin kuin tuomiossa Manninen – olisi oletettava, että sijoittautumisvapautta rajoitetaan, koska ”hyvitystä” ei voida myöntää ulkomaisten osakkuuksien tapauksessa. Tämä kyseenalaistaisi itsenäisyysperiaatteen voimassaolon.

31. On kuitenkin korostettava, että silloisissa tuomion perusteluissa kiistanalainen kansallinen säännös ymmärrettiin nimenomaan siten, että yhtiön yhteisöveron hyvittäminen sen osakkaan tuloverotuksessa johtaa lopulta osakkaan osinkotulojen vapauttamiseen verosta. [21] Ulkomaisten osakkuuksien, joiden kohdalla ei ollut säädetty osinkotulojen verovapautuksesta, epäedullinen kohtelu johtui näin ollen pelkästään kyseisestä jäsenvaltiosta. Näin tulkittuna tuomio Manninen eroaa merkittävästi nyt käsiteltävästä asiasta. Emoyhtiöille ei nimittäin ole myönnetty Tanskassa verovapautusta yleisesti vaan ainoastaan silloin, kun niiden tytäryhtiöihin sovelletaan koronvähennyskieltoa, mikä määräytyy ulkomaisten tytäryhtiöiden kohdalla kuitenkin toisen jäsenvaltion verolainsäädännön perusteella.

32. Tuomion Manninen tällaisen tulkinnan kanssa voisi kuitenkin olla ristiriidassa se, ettei tuomiossa katsota kyseisen jäsenvaltion olevan velvollinen myöntämään täydellistä verovapautusta myös osakkaan saamille ulkomaisen yhtiön osingoille. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan nimittäin ainoastaan yhtiön kotipaikan jäsenvaltiossa tosiasiallisesti maksettu yhteisövero on hyvitettävä osakkaan verotuksessa. [22] Tältä osin tilanteen voitaisiin siis katsoa olevan ristiriidassa itsenäisyysperiaatteen kanssa, koska kyseisen hyvityksen laajuus riippuu ulkomaisen veron suuruudesta ja siten toisen jäsenvaltion verolainsäädännöstä.

20 — Tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484).

21 — Ks. tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 20 ja 44 kohta).

22 — Ks. tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 54 kohta); ks. myös mm. tuomio Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, 70 kohta); tuomio Meilicke ym. (C-292/04, EU:C:2007:132, 15 kohta); tuomio Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (C-436/08 ja C-437/08, EU:C:2011:61, 61 kohta) ja tuomio Meilicke ym. (C-262/09, EU:C:2011:438).

33. Oletettu ristiriita kuitenkin katoaa, kun otetaan huomioon, että mainitussa tuomiossa tultiin jäsenvaltiota tällä tavoin vastaan ainoastaan sen keinon valinnassa, jolla todettu rikkominen on poistettava. Kyseisen jäsenvaltion ei tarvitse ulkomaisten osakkuuksien tapauksessa säätää myöskään vapautuksesta, jotta voidaan välttää pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittaminen, vaan riittää, kun se ainoastaan hyvittää konkreettisen ulkomaisen yhteisöveron.[23] Se, että perusvapauksissa *ei* – tuomiossa Manninen kehitetyn oikeuskäytäntölinjan perusteella – sitä vastoin määrätä ulkomaisen veron hyvittämisestä sellaisenaan ja siten riippuvuudesta toisen jäsenvaltion verolainsäädännöstä, ilmenee erityisesti siten, että osakkaalle on sen mukaan rajat ylittävässä tapauksessa myönnettävä vapautus enintään kyseisen osinkotuloista kannettavan veron suuruisena, mutta osakkaalla ei ole oikeutta ulkomaisen yhteisöveron yli menevän määrän palautukseen.[24]

3. Päätelmä

34. Tanskan säännöksen kaltaisella koronvähennyskiellosta riippuvaa korkotulojen verovapautusta koskevalla säännöstöllä ei näin ollen rajoiteta sijoittautumisvapautta eikä siten rikota EY 43 ja EY 48 artiklaa.

B *Toissijaisesti: mahdollisen rajoituksen oikeuttaminen*

35. Jos unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo käsiteltävässä asiassa, että Damixan sijoittautumisvapautta rajoitetaan, olisi lisäksi tutkittava, onko sen epäedullinen kohtelu oikeutettua.

36. Damixan epäedullinen kohtelu voitaisiin oikeuttaa sillä, että sen tytäryhtiön korkomenojen vähennyskieltoa sovelletaan sen tapauksessa *ulkomaisen* yhteisöverotuksen yhteydessä eikä Tanskan yhteisöverojärjestelmässä.

1. Verotusvallan jako jäsenvaltioiden välillä

37. Tässä yhteydessä on otettava huomioon ensin unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä tunnustama jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämiseen liittyvä oikeuttamisperuste.[25] Sen mukaan jäsenvaltioilla on oikeus käyttää ja suojata niille osoitettua verotusvaltaa.[26] Tähän perustuvat toimenpiteet ylittävät jäsenvaltion pelkän verotulojensa vähentymisen estämiseen liittyvän intressin – joka ei sellaisenaan ole yleisen edun mukainen pakottava syy[27] –, koska niiden tavoitteena on estää veron perusteen perusteeton siirtäminen toiseen jäsenvaltioon.

38. Nyt käsiteltävän asian erityispiirteenä on se, että jäsenvaltiot eivät ole – kuten yleensä – päättäneet verotusvallasta sopimuksin tai yksipuolisesti[28] vaan että se on vahvistettu unionin säädöksellä. Damixan saksalaiselta tytäryhtiöltään saamat korot kuuluvat nimittäin ilmeisesti direktiivin 2003/49/EY[29] soveltamisalaan. Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa tällaisten korkojen verotusoikeus osoitetaan lainanantajan jäsenvaltiolle ja korot vapautetaan lähdevaltiossa verosta.

23 — Ks. tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 46 kohta).

24 — Ks. tuomio Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, 52 kohta).

25 — Ks. mm. tuomio Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, 45 kohta); tuomio National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 45 kohta) ja tuomio Finanzamt Linz (C-66/14, EU:C:2015:661, 41 kohta).

26 — Ks. tarkemmin ratkaisuehdotukseni Nordea Bank Danmark (C-48/13, EU:C:2014:153, 38–41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 — Ks. mm. tuomio ICI (C-264/96, EU:C:1998:370, 28 kohta); tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 49 kohta) ja tuomio komissio v. Itävalta (C-10/10, EU:C:2011:399, 40 kohta).

28 — Ks. mm. tuomio Aberdeen Property Fininvest Alpha (C-303/07, EU:C:2009:377, 25 kohta); tuomio National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, 45 kohta) ja tuomio Finanzamt Linz (C-66/14, EU:C:2015:661, 41 kohta).

29 — Eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojaltimaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä 3.6.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/49/EY (EUVL L 157, s. 49).

39. Vaikka direktiivissä 2003/49 ei sen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan estetä lähdevaltiota verottamasta korkomaksuja poikkeuksellisesti voitonjakona, kuten koronvähennyskiellon yhteydessä voi tapahtua, ja vaikka koronvähennyskieltoon välittömästi vaikuttava tytäryhtiön verotus ei kuulu direktiivin 1 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan,[30] direktiivissä kuitenkin todetaan yksiselitteisesti, että rajat ylittävien korkomaksujen verotusvalta kuuluu lainanantajan jäsenvaltiolle.[31]

40. Tanskan kuningaskunnalla käsiteltävässä asiassa oleva verotusvalta ei kuitenkaan säilyisi, jos siitä, että lähdevaltio, kuten Saksan liittotasavalta, verottaa korkomaksuja koronvähennyskiellon avulla, seuraisi, että Tanskan olisi luovuttava verotusvallastaan ja säädettävä tällaisia tapauksia varten myös verovapautuksesta. Perusvapaudet sitovat myös unionin verosäädöksiä, kuten direktiiviä 2003/49.[32] Jos sen, että perusvapauksien loukkaaminen oikeutetaan verolainsäädännössä, on kuitenkin perustuttava jäsenvaltioiden toteuttamaan verotusvallan jakoon,[33] tämän on pädettävä sitä suuremmalla syyllä unionin tasolla tehtyyn jakoon.

41. Koska direktiivin 2003/49 mukaisen jaon vastaisen verotusvallan lähdevaltioon siirtämisen estämiseen ei ole myöskään lievempää keinoa kuin nyt tarkasteltavan verovapautuksen rajoittaminen kotimaisten tytäryhtiöiden korkomaksuihin, kyseinen toimenpide olisi siis oikeutettu jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämiseksi.

2. Verotuksen johdonmukaisuus

42. Ulkomaisten tytäryhtiöiden jättäminen verovapautuksen ulkopuolelle voisi olla oikeutettua myös verotuksen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi.[34]

43. Tämä edellyttää, että verotuksellinen etu on välittömässä yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero.[35] Tämän edun ja veron yhteyden välittömyyttä on arvioitava verosäännöstön päämäärään nähden.[36] Jos nämä edellytykset täyttyvät, verovelvolliselta voidaan evätä verotuksellinen etu, mikäli tältä ei myöskään kanneta veroa, joka jäsenvaltion verotusjärjestelmässä kytkeytyy erottamattomasti haettuun verotukselliseen etuun.

44. Käsiteltävässä asiassa tällainen välitön yhteys voidaan todeta Tanskassa myönnetyn emoyhtiön korkotulojen verovapautuksen ja Tanskassa säädetyn tytäryhtiön korkomenojen vähennyskiellon välillä. Damixa hakee siten korkotulojensa verovapautukseen liittyvää etua ilman, että sen tytäryhtiöllä on siihen välittömästi liittyvä verorasite Tanskan koronvähennyskiellon muodossa.

30 — Ks. tuomio Scheuten Solar Technology (C-397/09, EU:C:2011:499, 30 ja 31 kohta).

31 — Ks. myös direktiivin 2003/49 johdanto-osan neljäs perustelukappale.

32 — Ks. eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetusta neuvoston direktiivistä 90/435/ETY (EYVL L 225, s. 6) vastaavasti tuomio Groupe Steria (C-386/14, EU:C:2015:524, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 — Ks. tarkemmin ratkaisuehdotukseni Nordea Bank Danmark (C-48/13, EU:C:2014:153, 35–37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 — Ks. mm. tuomio Bachmann (C-204/90, EU:C:1992:35, 28 kohta); tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 42 kohta); tuomio Papillon (C-418/07, EU:C:2008:659, 43 kohta); tuomio SCA Group Holding ym. (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:1758, 33 kohta) ja tuomio Timac Agro Deutschland (C-388/14, EU:C:2015:829, 39 kohta).

35 — Ks. tuomio Svensson ja Gustavsson (C-484/93, EU:C:1995:379, 18 kohta); tuomio ICI (C-264/96, EU:C:1998:370, 29 kohta); tuomio Rewe Zentralfinanz (C-347/04, EU:C:2007:194, 62 kohta); tuomio Test Claimants in the FII Group Litigation (C-35/11, EU:C:2012:707, 58 kohta) ja tuomio Timac Agro Deutschland (C-388/14, EU:C:2015:829, 39 kohta).

36 — Ks. tuomio Deutsche Shell (C-293/06, EU:C:2008:129, 39 kohta); tuomio Presidente del Consiglio dei Ministri (C-169/08, EU:C:2009:709, 47 kohta) ja tuomio Timac Agro Deutschland (C-388/14, EU:C:2015:829, 39 kohta); ks. vastaavasti jo tuomio Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, 43 kohta).

45. Tämän kanssa ei ole ristiriidassa se, että unionin tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, ettei verotuksen johdonmukaisuudessa tarkoitettua välitöntä yhteyttä ole erityisesti silloin, kun kyse on eri verovelvollisista. [37] Kuten olen jo toisessa yhteydessä selventänyt, [38] tällaisissa tapauksissa voi nimittäin poikkeuksellisesti olla olemassa välitön yhteys, jos – kuten käsiteltävässä asiassa – samalla taloudellisella tapahtumalla on peilikuvamaisia vaikutuksia kahteen verovelvolliseen. Erityisesti tuomiossa Papillon tämä tarkastelutapa tunnustettiin myös epäsuorasti ja nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisellä tavalla. Siinä nimittäin todettiin, että kaikkien konserniyhtiöiden tulosten konsolidoinnista syntyvän edun ja tiettyjen konserniyhtiöiden välisten toimenpiteiden neutralisointiin kohdistuvan veron välillä on tällainen välitön yhteys. [39] Tässä eri konserniyhtiöille aiheutui siis sekä etuja että haittoja.

46. Ulkomaisten tytäryhtiöiden, joihin sovelletaan ulkomailla säädettyä koronvähennyskieltoa, jättäminen verovapautuksen ulkopuolelle on uusimman oikeuskäytännön mukaan myös oikeasuhteista. Unionin tuomioistuin on nimittäin tässä yhteydessä todennut, että myös omaan verotusvaltaan kuulumattomien ulkomaisten olosuhteiden huomioon ottaminen olisi vastoin sellaisen säännöstön tavoitetta, jolla pyritään – kuten käsiteltävässä asiassa – kaksinkertaisen verotuksen välttämiseen jäsenvaltion verojärjestelmässä. [40]

47. Tällöin myös verotuksen johdonmukaisuuden säilyttämistä koskeva näkökulma oikeuttaisi nyt tarkasteltavan verovapautuksen rajoittamisen tuloihin, joita saadaan kotimaisen koronvähennyskiellon alaisten tytäryhtiöiden korkomaksuihin.

VI **Ratkaisuehdotus**

48. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Vestre Landsretin (Tanskan läntisen alueen muutoksenhakutuomioistuin) esittämään kysymykseen vastataan seuraavasti:

EY 43 artikla, luettuna yhdessä EY 48 artiklan kanssa, ei ole esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jossa kotimaiselle yhtiölle ei myönnetä korkotuloja koskevaa verovapautta tapauksissa, joissa toisessa jäsenvaltiossa asuva konserniyhtiö ei saa vähentää vastaavia korkomenoja kyseisessä jäsenvaltiossa alikapitalisointitapauksissa sovellettavien koronvähennysrajoituksia koskevien säännösten vuoksi, kun ensin mainittu jäsenvaltio myöntää kotimaiselle yhtiölle korkotuloja koskevan verovapauden tapauksissa, joissa samassa jäsenvaltiossa asuva konserniyhtiö ei saa vähentää vastaavia korkomenoja alikapitalisointitapauksissa sovellettavien koronvähennysrajoituksia koskevien kansallisten säännösten vuoksi.

37 — Ks. tuomio F. E. Familienprivatstiftung Eisenstadt (C-589/13, EU:C:2015:612, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 — Ks. ratkaisuehdotukseni Manninen (C-319/02, EU:C:2004:164, 50–65 kohta).

39 — Ks. tuomio Papillon (C-418/07, EU:C:2008:659, 45–50 kohta).

40 — Ks. tuomio komissio v. Unkari (C-253/09, EU:C:2011:795, 81 ja 82 kohta).